

Σχέδιο μαθήματος 2

Η Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά –Το παράδειγμα του Ρεμππέτικου

A. Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά: έννοια και σημασία της

Άξονες συζήτησης

- Διαφορετικές εκφάνσεις της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς
- Η έννοια της παράδοσης: συζήτηση για τη σημασία της, τη σχέση με την άυλη πολιτιστική κληρονομιά, τη θέση της σήμερα και την αναγκαιότητα ή μη διαφύλαξής της
- Η αξία διαφύλαξης και ανάδειξης της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς ως στοιχείο συλλογικής ταυτότητας και μνήμης κάθε λαού.
- Συζήτηση για την παραδοσιακή μουσική -Εισαγωγή στο ρεμππέτικο

Στόχοι:

1. Η εξοικείωση των μαθητών με διαφορετικές εκφάνσεις της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς ως στοιχεία που καθορίζουν τη συλλογική μνήμη και ταυτότητα καθώς και την ατομική και συλλογική μας αυτογνωσία
2. Η συσχέτισή τους με τυχόν βιώματα ή αναμνήσεις που ανακαλούν τα παιδιά στη μνήμη τους και σχετίζονται με αυτή την κληρονομιά.
3. Η συνειδητοποίηση ότι στην καθημερινότητά μας βιώνουμε όλοι πολλές διαφορετικές εκφράσεις αυτής της κληρονομιάς, π.χ. έθιμα, χορούς, μουσική, δρώμενα, χειροτεχνίες και αγροτικές δραστηριότητες, παρασκευή και κατανάλωση παραδοσιακών τροφίμων, καθώς και πολλά άλλα στοιχεία, στα οποία συμμετέχουμε με διαφορετικό τρόπο, ανάλογα με το περιβάλλον στο οποίο ζούμε).
4. Ο προβληματισμός σχετικά με τη συχνά παρεξηγημένη έννοια της παράδοσης ως ζωντανού στοιχείου του πολιτισμού της καθημερινότητάς μας, που συνεχώς εξελίσσεται και προσαρμόζεται στις ανάγκες της κοινωνίας.
5. Η κριτική ματιά απέναντι στα στοιχεία της παράδοσης και η αποφυγή ωραιοποίησης του παρελθόντος.

Προτεινόμενο εποπτικό υλικό
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΩΝ

17.Κάλαντα

18.Το έθιμο του στολισμού του καραβιού
για τη γιορτή των Χριστουγέννων

19.Παραδοσιακοί χοροί από την Κρήτη

20. Παραδοσιακοί χοροί από την Ήπειρο

21. Θέατρο Σκιών-Καραγκιόζης

22. Παραδοσιακή λουκουμοποιεία

23. Χορεύοντας στο ρυθμό του ζεϊμπέκιου, ενός από τους πιο χαρακτηριστικούς ρυθμούς της ρεμπέτικης μουσικής

Αξιοποιώντας το φωτογραφικό υλικό

Μέσα από τη διαδικασία ταύτισης κάθε φωτογραφίας, δίνονται στους μαθητές τα ερεθίσματα για να συζητήσουν ζητήματα, όπως:

- Αποτελούν εκφάνσεις της πολιτιστικής κληρονομιάς όσα στοιχεία αποτυπώνονται στις φωτογραφίες; Αν ναι, γιατί;
- Πώς καταλαβαίνει ο καθένας αυτά τα στοιχεία στην καθημερινότητά του;
- Πώς έφτασαν σ' εμάς σήμερα;
- Τι εννοούμε με τον όρο «παράδοση»;
- Τι παραδείγματα γνωρίζετε;
- Τι εννοούμε με τους όρους «ήθη και έθιμα»;
- Για ποιους λόγους πιστεύετε ότι αποφασίζουμε να συνεχίζουμε, να «διαφυλάττουμε» στοιχεία της παράδοσής μας;
- Έχουν κάποια ιδιαίτερη αξία για εμάς σήμερα;

-Τι συμβαίνει αν υπάρχουν στοιχεία που δεν μας αρέσουν, δεν συμφωνούμε με το περιεχόμενό τους, δεν θεωρούμε ότι έχει νόημα να τα διαφυλάξουμε και να τα συνεχίσουμε; Μπορείτε να σκεφτείτε κάποια παραδείγματα;

Σημείωση: Σε περίπτωση που υπάρχουν μαθητές από άλλες χώρες, προσφέρεται η ευκαιρία για μια διαπολιτισμική προσέγγιση του θέματος. Οι μαθητές μοιράζονται τις εμπειρίες τους και δίνουν πληροφορίες για την ταυτότητα του τόπου τους μέσα από τις διαφορετικές εκφράσεις της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς.

B. Συζήτηση για το ρεμπέτικο

Αξονες συζήτησης

- Το ρεμπέτικο ως λαϊκό μουσικό είδος: ιστορία και ιδιαίτερα χαρακτηριστικά
- Το ρεμπέτικο ως σύμβολο ταυτότητας και ιδεολογίας για την ελληνική λαϊκή μουσική παράδοση.
- Η δύναμη της διαχρονικότητάς του: ρεμπέτικο και νέες γενιές

Εποπτικό υλικό: Αποσπάσματα ρεμπέτικων τραγουδιών

Σημείωση: Δεδομένου ότι στην προσέγγιση αυτού του στοιχείου ο ήχος υπερτερεί της εικόνας, αντί φωτογραφιών προτείνεται η αξιοποίηση αποσπασμάτων από ρεμπέτικα τραγούδια, τα οποία για μεγαλύτερη ευκολία μπορεί να αναζητήσει ο εκπαιδευτικός στο διαδίκτυο (π.χ. τραγούδια του Μάρκου Βαμβακάρη, Βασίλη Τσιτσάνη, κ.ά.).

Το ηχητικό υλικό μπορεί να λειτουργήσει ως συνεκτικός κρίκος με την ταινία που θα παρακολουθήσουν τα παιδιά και ως αφορμή για να προβληματιστούν στοχεζόμενοι ερωτήματα, όπως:

- Πόσο γνώριμα μας είναι αυτά τα τραγούδια σήμερα;
- Θυμίζουν καθόλου άλλα είδη μουσικής; (Συσχετισμός με δημοτικό και μικρασιάτικο τραγούδι)
- Τι είδους όργανα ακούγονται;
- Τι ιστορίες αφηγούνται οι στίχοι;
- Αν συνδυάσει κανείς το είδος της μουσικής και τους στίχους, μπορείτε να φανταστείτε από ποια κοινωνική τάξη μπορεί να προέρχονταν οι συνθέτες ρεμπέτικων τραγουδιών;
- Στο άκουσμά τους θεωρείτε ότι πρόκειται για τραγούδια που έχουν γραφτεί σήμερα ή σε παλιότερες εποχές;

-Έχετε ακούσει κάτι ιδιαίτερο για την ιστορία τους;

-Έχετε δει ή ακούσει κομπανίες να παίζουν ρεμπέτικα τραγούδια; Αν ναι, για ποιους λόγους πιστεύετε ότι συμβαίνει αυτό;